

Kognitivní procesy I

Psychologie vnímání

BTPY041p Psychologie a specifika dětské psychologie

Mgr. Tatiana Malatincová, Ph.D.

INFORMACE K PŘEDMĚTU

- **NÁPLŇ:** Základy obecné psychologie, psychologie osobnosti, vývojové psychologie a speciální dětské klinické a pedagogické psychologie relevantní pro ortoptiky
- Přednáška + diskuse na hodinách (zamyšlení, otázky ze života, aplikace)
- **Interaktivní osnova v IS** – materiály, zadání úkolů, odevzdávárny, odkazy

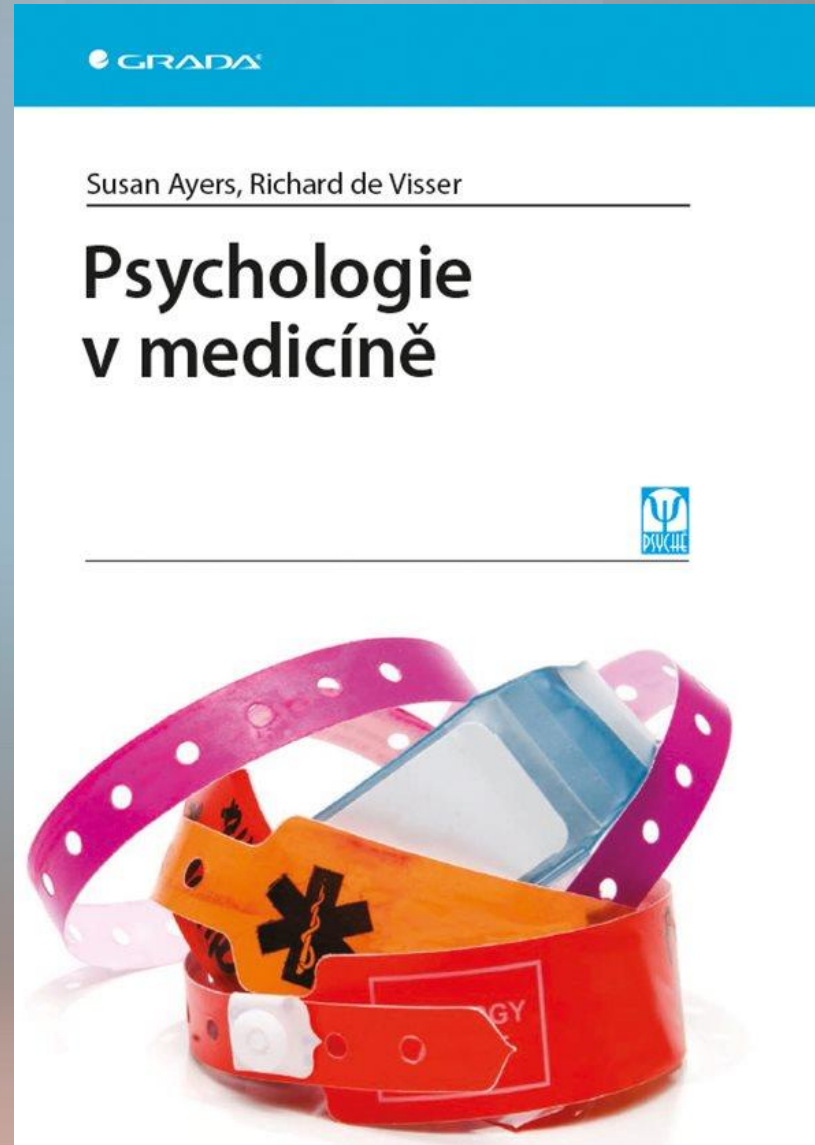
UKONČENÍ PŘEDMĚTU

PRO ZÍSKÁNÍ KOLOKVIA – nutno získat **alespoň 22 bodů**:

1. **DOCHÁZKA** – max. 14 bodů; počítají se i max. 3 řádně omluvené absence (omluvenka v ISu)
2. **DOMÁCÍ ÚKOLY** – max. 13 bodů; odevzdání reakce na zadané otázky (zamyšlení k tématu ze života jako úvod do následující přednášky) - možné psát v bodech, dodržujte však prosíme, základní zásady pravopisu (diakritika, interpunkce, spisovnost). **Termín úterý před přednáškou musí být dodržen!** Odevzdání **POUZE** přes odkaz v interaktivní osnově – nikdy neposílejte vypracování emailem!
3. **(TEST)**

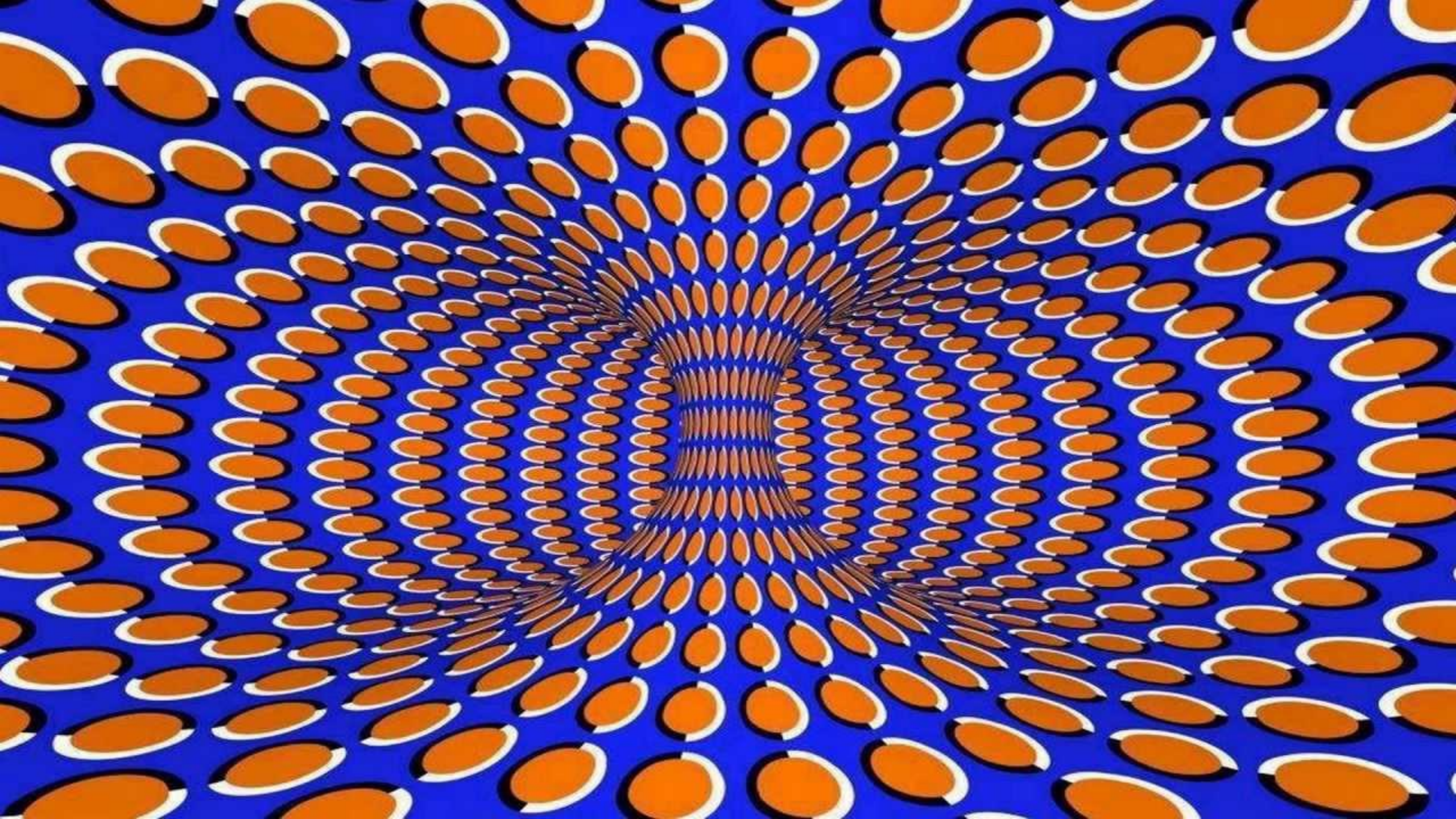
Celkem lze získat 27 bodů.

Povinná literatura

Kapitoly 1 až 9

Lidské vnímání

Kognitivní psychologie

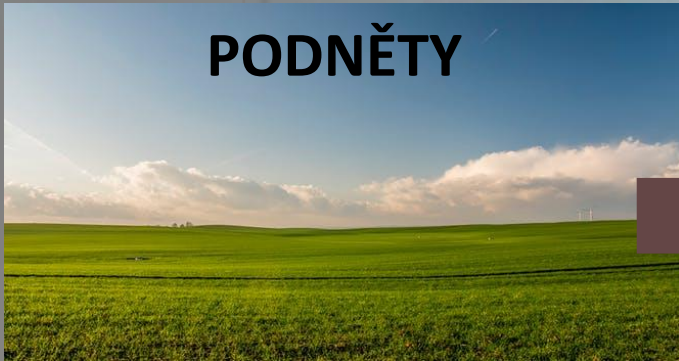
„Svět, který prožíváme, je produktem člověka, který jej prožívá.“

(Ulric G. Neisser, 1967)

POHLED BEHAVIORISTŮ (do pol. 20. st.)

PODNĚTY

PAVĚDA
NEMŮŽEME POZNAT

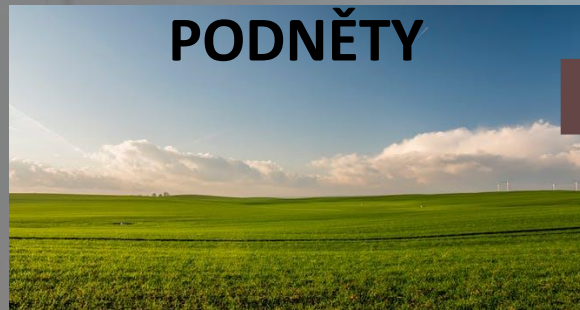
CHOVÁNÍ

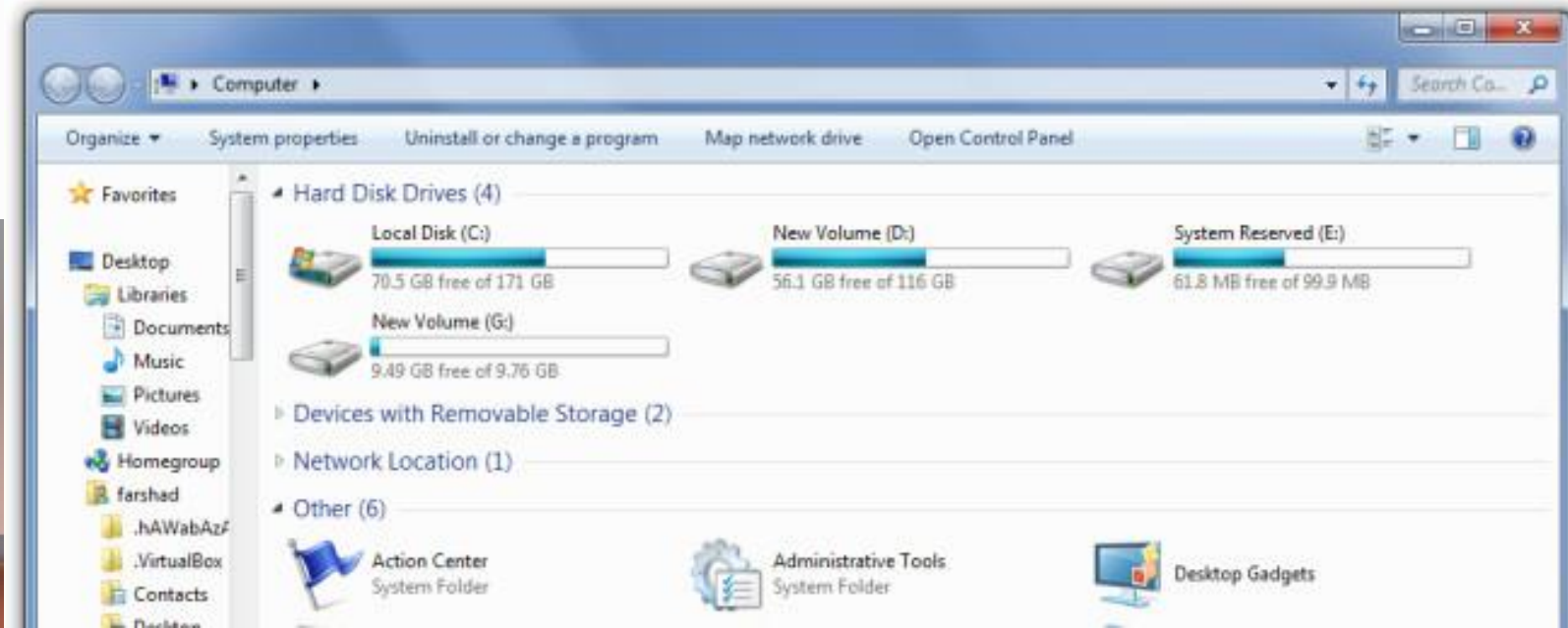
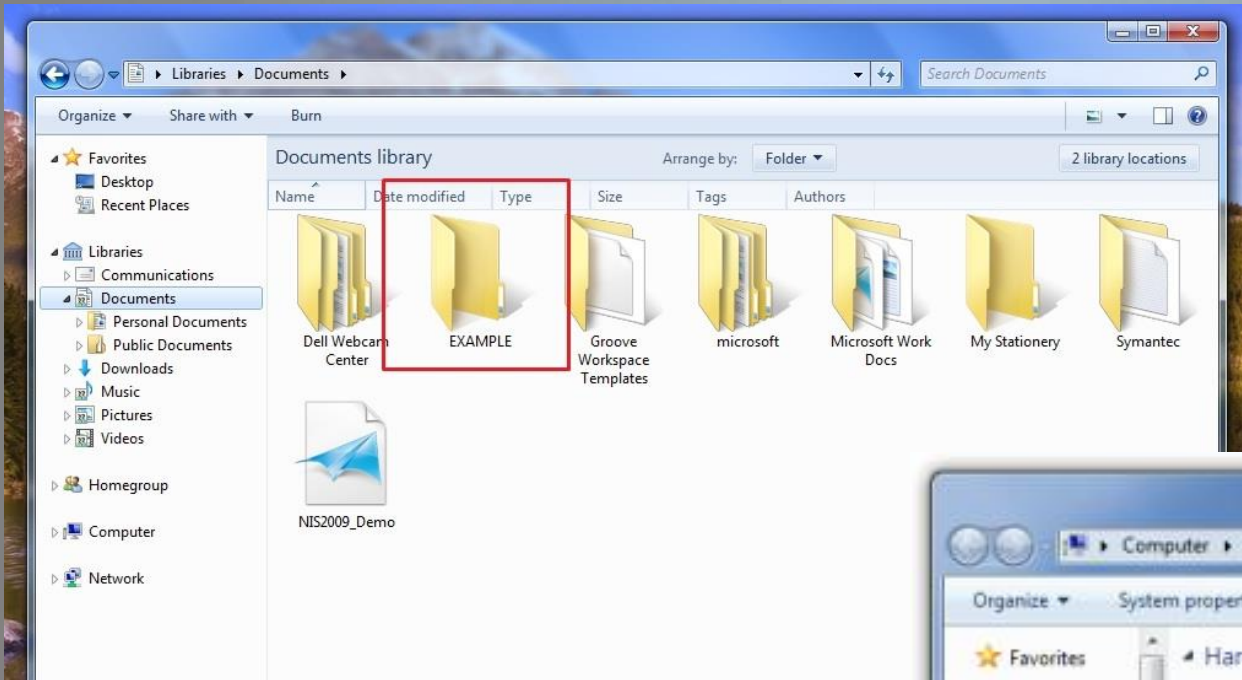
„věda, jež studuje zákonitosti zpracování informací lidskou myslí“

KOGNITIVNÍ PSYCHOLOGIE

ZPRACOVÁNÍ DAT

Co dělá kognitivní psychologie – metafora

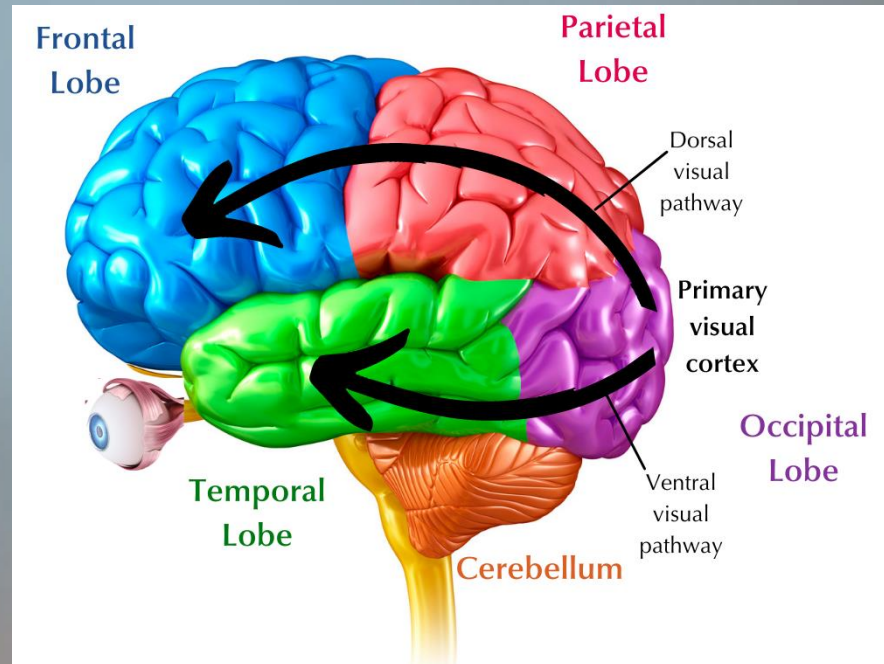
FUNGUJE LIDSKÝ MOZEK JAKO POČÍTAČ?

Vnímání pro poznávání vs. vnímání pro chování

Ventrální proud

- „CO“ – rozpoznávání objektů
- Propojení s pamětí – mnoho procesů „**shora dolů**“ (*top-down*)
- Obsah přetrvává
- Allocentrické zpracování
- **Zraková agnózie**

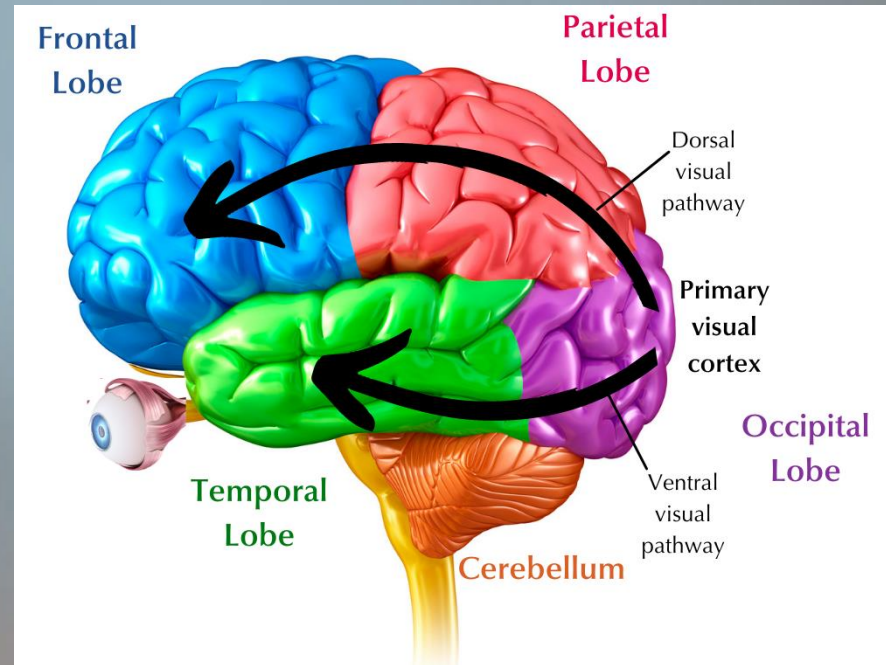
Dorsální proud

- „JAK“ – koordinace pohybu
- Především procesy „**zdola nahoru**“ (*bottom up*) – regulace pohybu na základě proudu sensorických informací
- Obsah prchavý
- Egocentrické zpracování
- **Optická ataxie**

Vnímání pro poznávání vs. vnímání pro chování

Ventrální proud

- „CO“ – rozpoznávání objektů
- Propojení s pamětí – mnoho procesů „**shora dolů**“ (*top-down*)
- Obsah přetrvává
- Allocentrické zpracování
- **Zraková agnózie**

Dorsální proud

- „JAK“ – koordinace pohybu
- Především procesy „**zdola nahoru**“ (*bottom up*) – regulace pohybu na základě proudu sensorických informací
- Obsah prchavý
- Egocentrické zpracování
- **Optická ataxie**

Manipulace s objekty; jakýkoliv pohyb bez dostatečné praxe

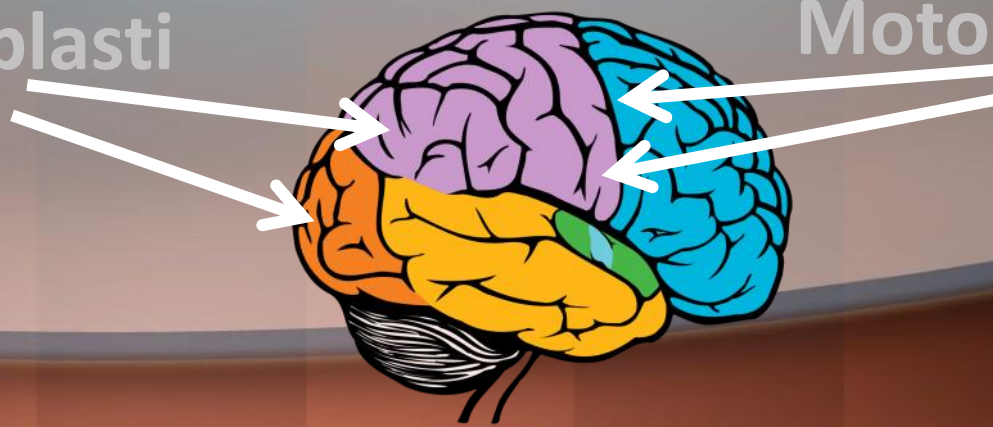
LIDSKÝ MOZEK JAKO NÁSTROJ, SPÍŠE NEŽ POČÍTAČ

- Přírodní kategorie vs. artefakty (Just et al., 2010)

Zrakové oblasti

Motorické oblasti

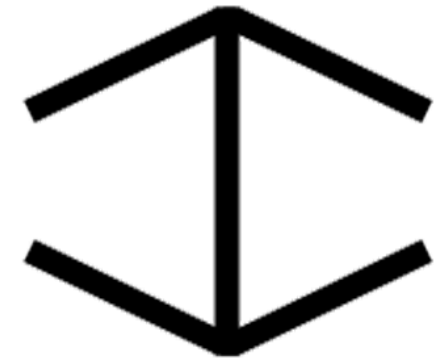
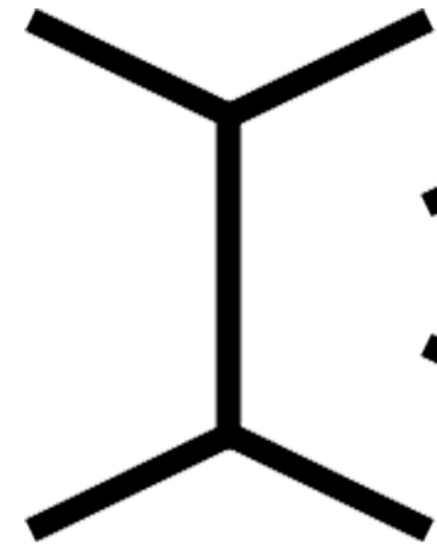
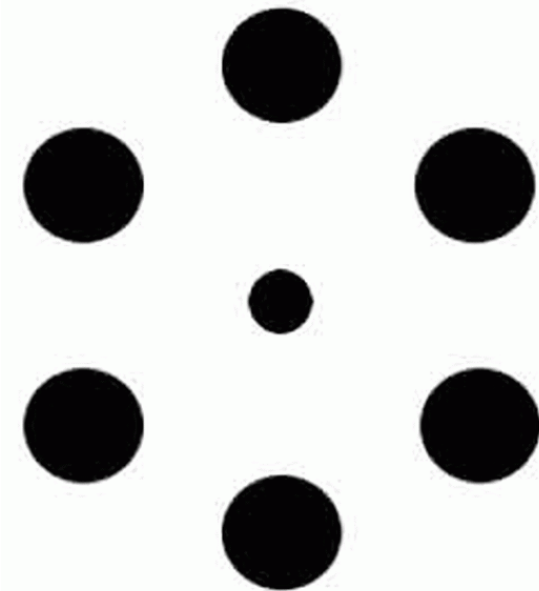

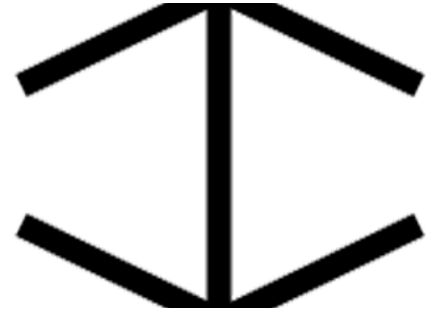
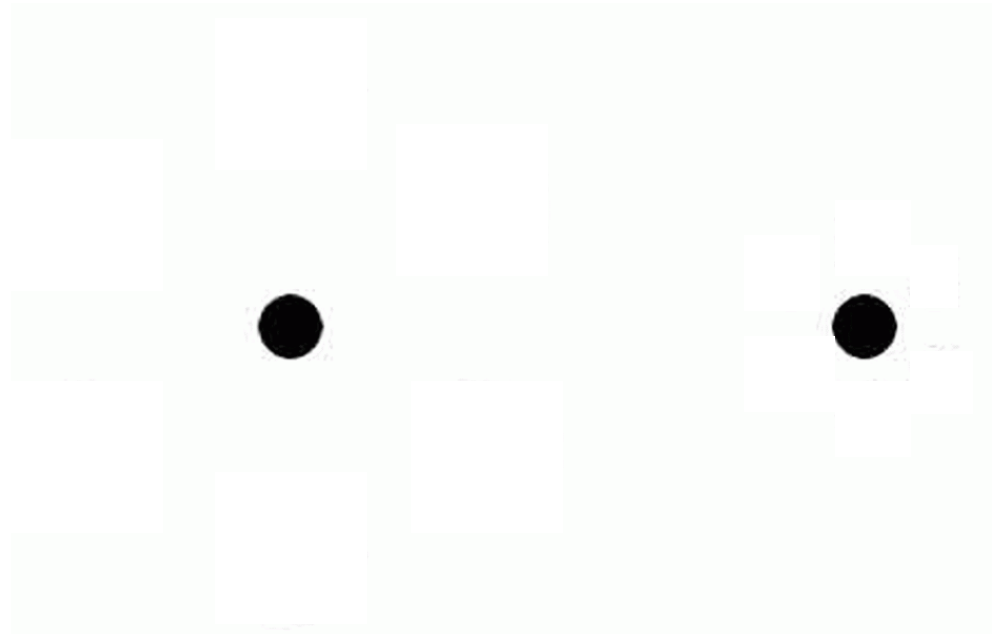
Zpracování „top-down“ – náš mozek je specializovaný na řešení specifických úkolů v přirozeném prostředí...

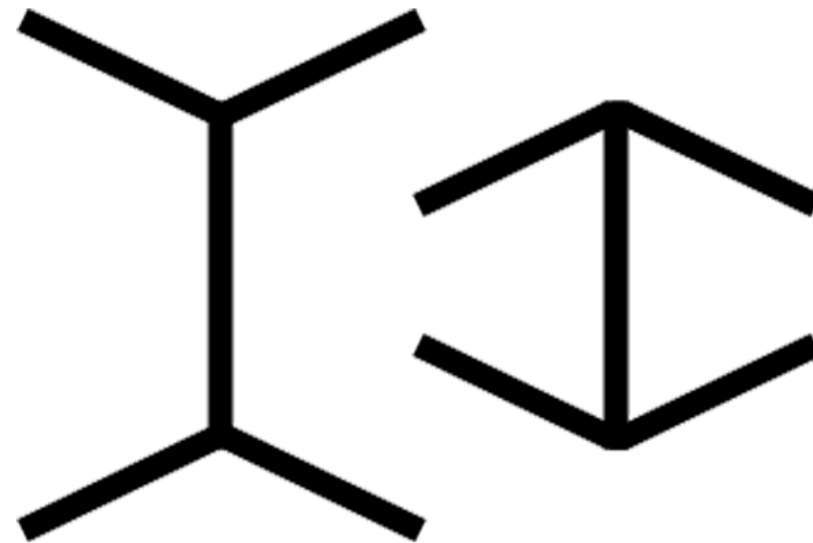
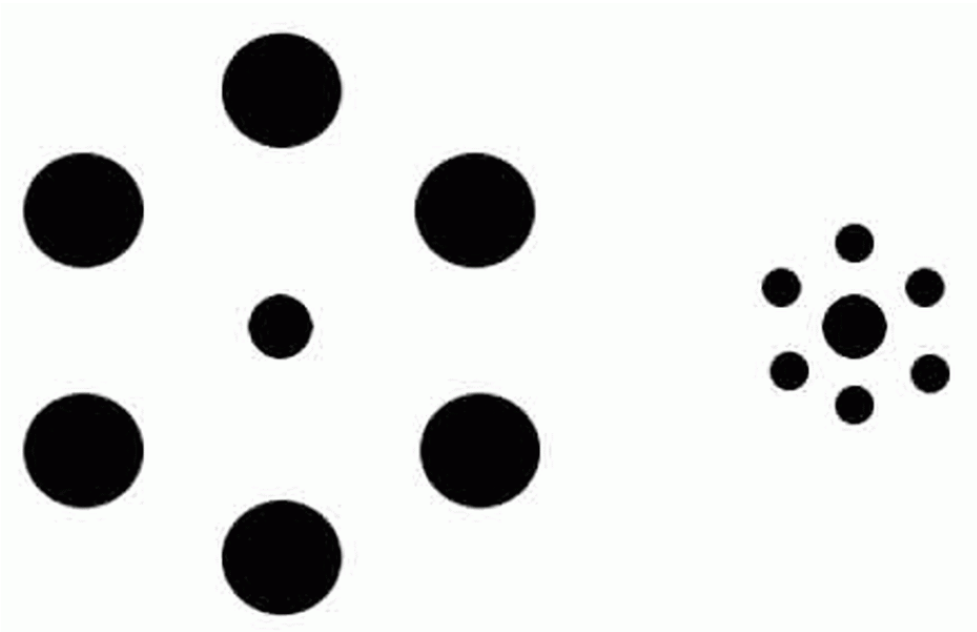
ČITÍ, POČITKY – TO, CO REÁLNĚ ZPRACOVÁVAJÍ SMYSLOVÉ ORGÁNY

VJEM, VNÍMÁNÍ, PERCEPCE – TO, CO „VIDÍ“ NAŠE MYSL

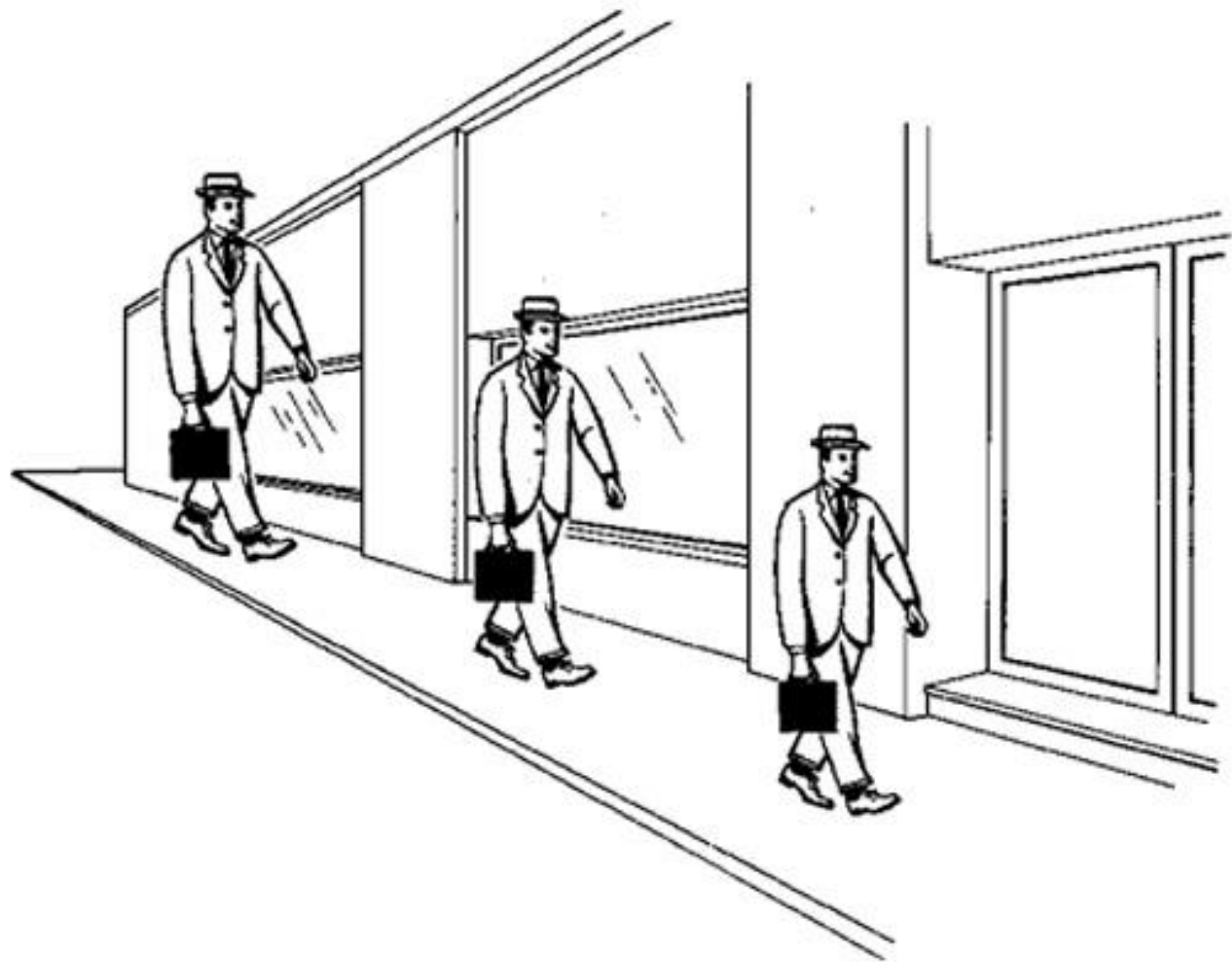
APERCEPCE – VĚDOMÁ INTERPRETACE TOHO, CO VIDÍM

Iluze „fungují“ pouze při zpracování ventrálním proudem!

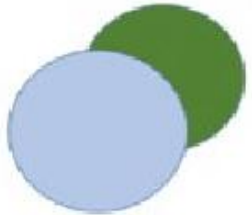

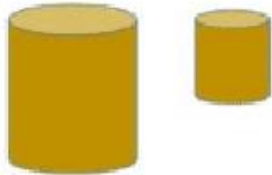
Monokulární vodítka hloubky

Monokulární vodítka hloubky

Překryv

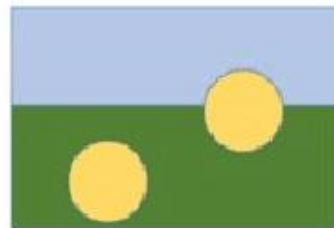
Relativní velikost

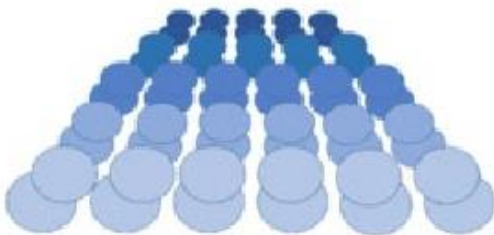
Stín

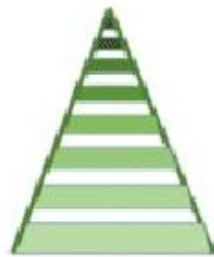
Stínování

Pozice vůči horizontu

Gradient textury

Sbíhání linií

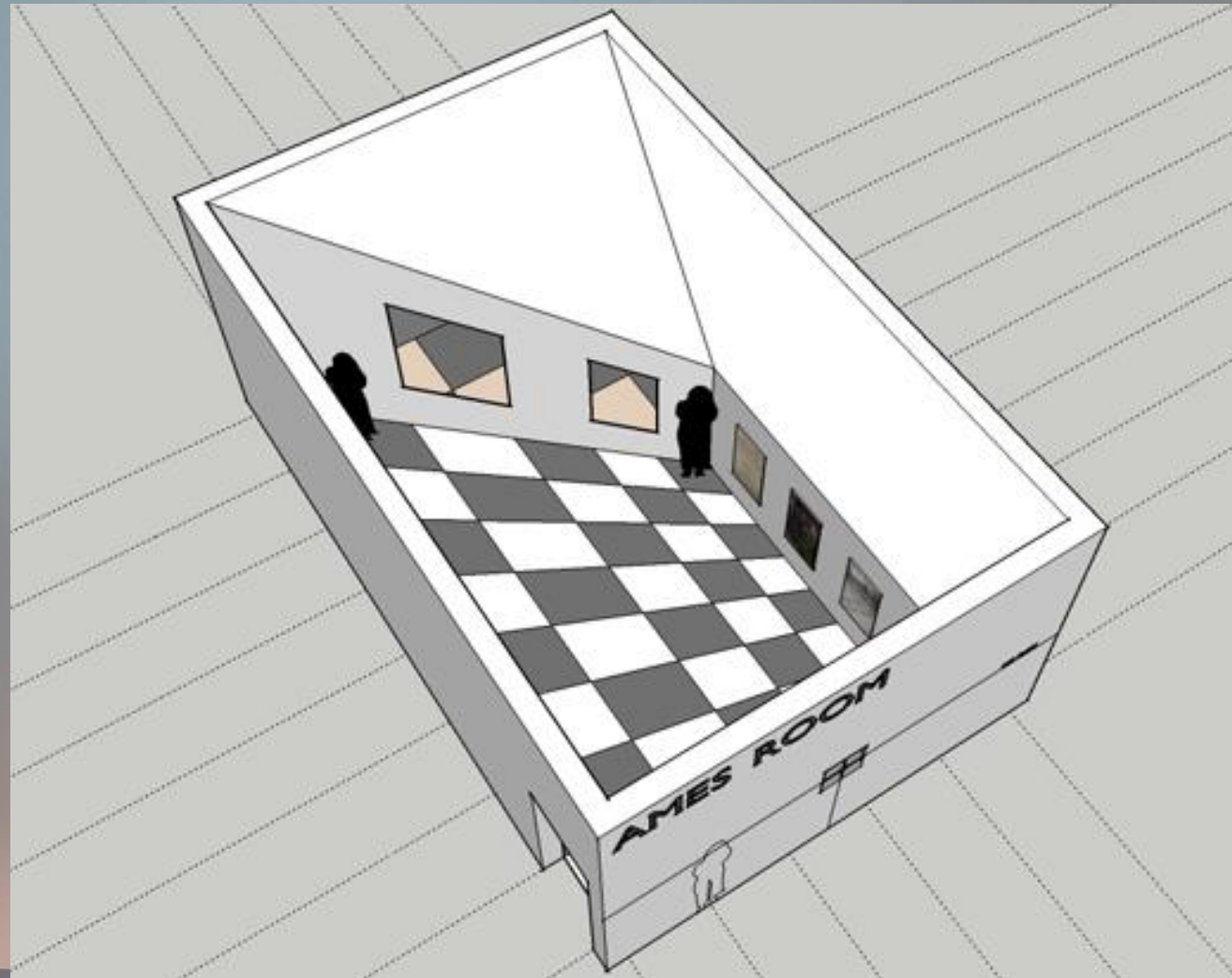

WWW.PUZZLINGPLACE.CO.

Amesův pokoj

Další vodítka vnímání hloubky

- Pohybová paralaxie (monokulární, ale je nutný pohyb)

Binokulární a okulomotorické

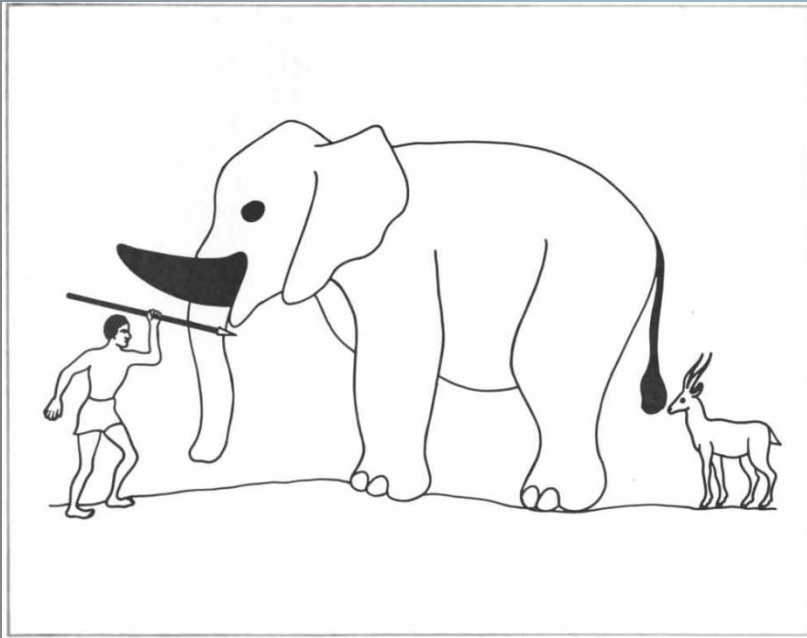
- Vergence
- Akomodace
- Stereopsie / binokulární disparita

Která jsou nejdůležitější?

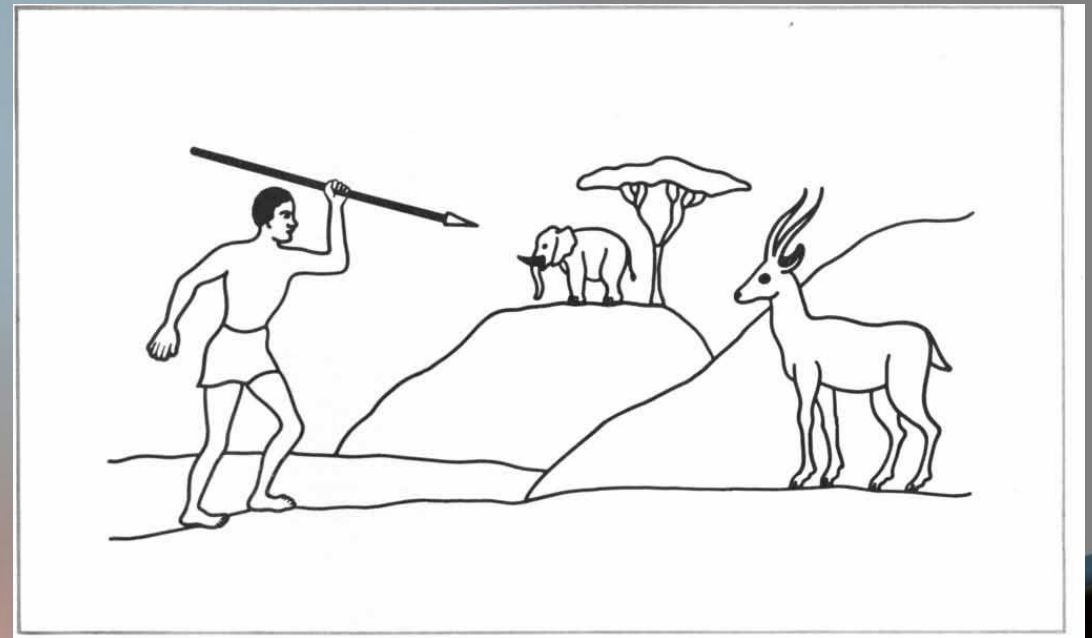

Důležitost osobní zkušenosti ve vnímání

Západní kultury vs. africké kmeny: Hudsonův test

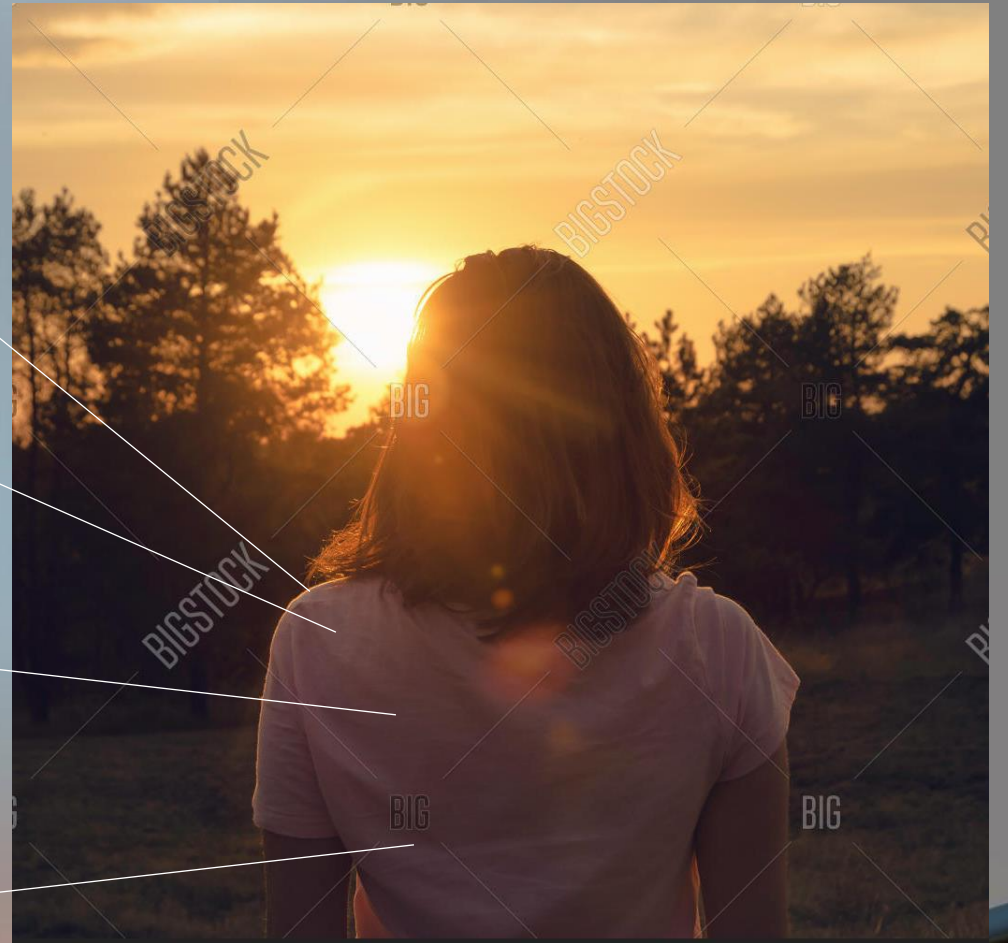
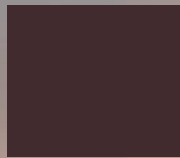

Deregowski, (1972)

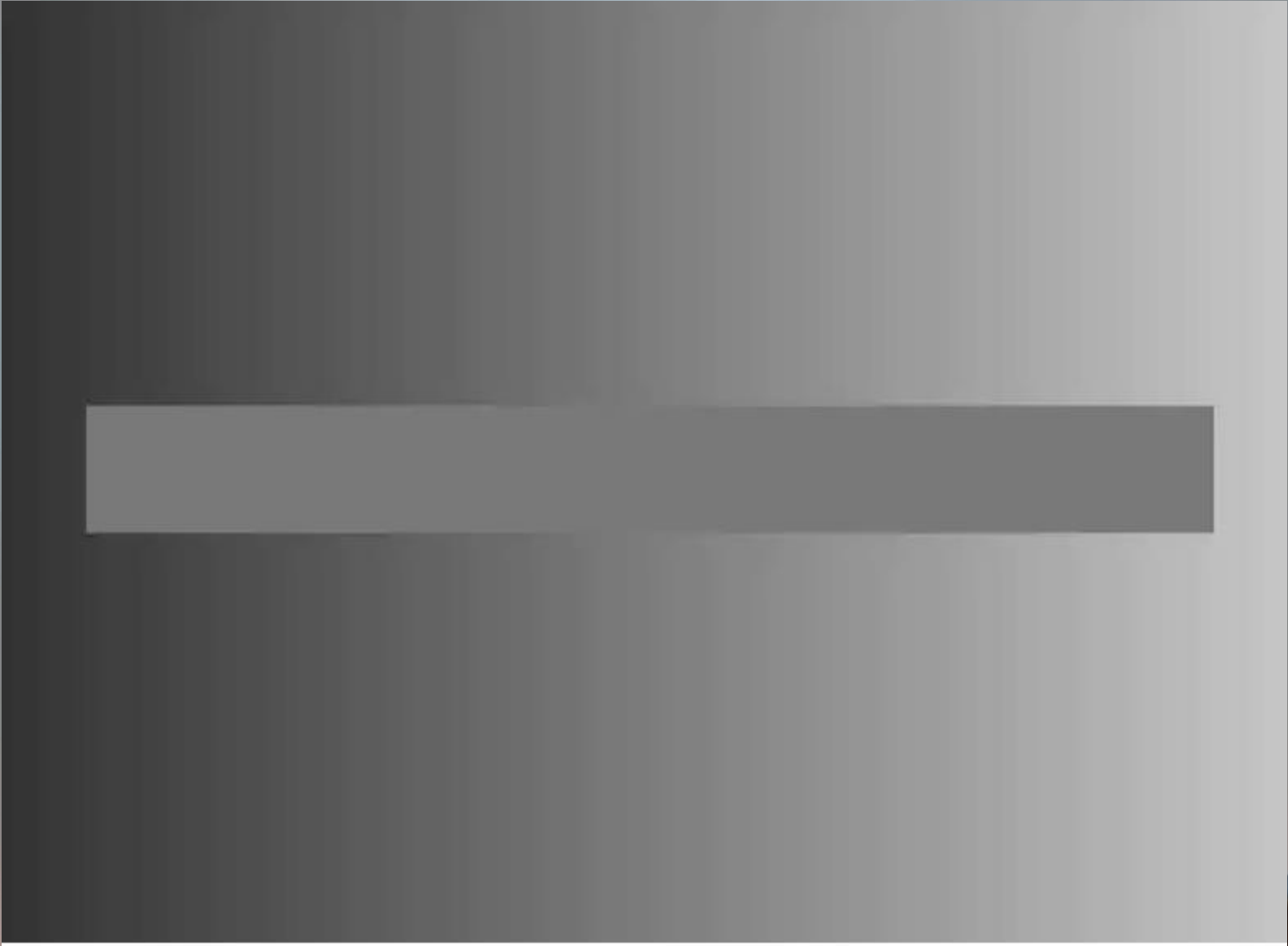

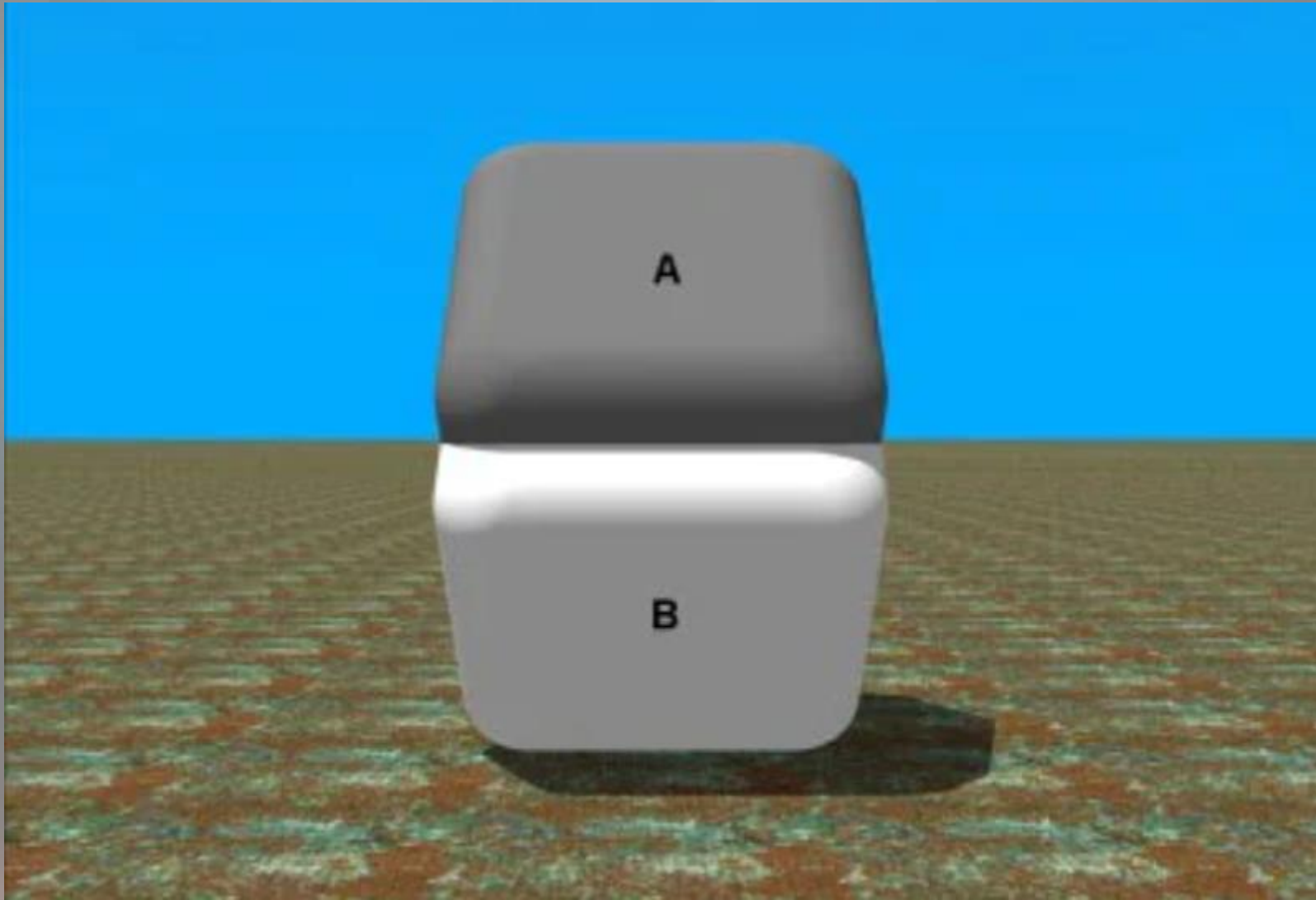

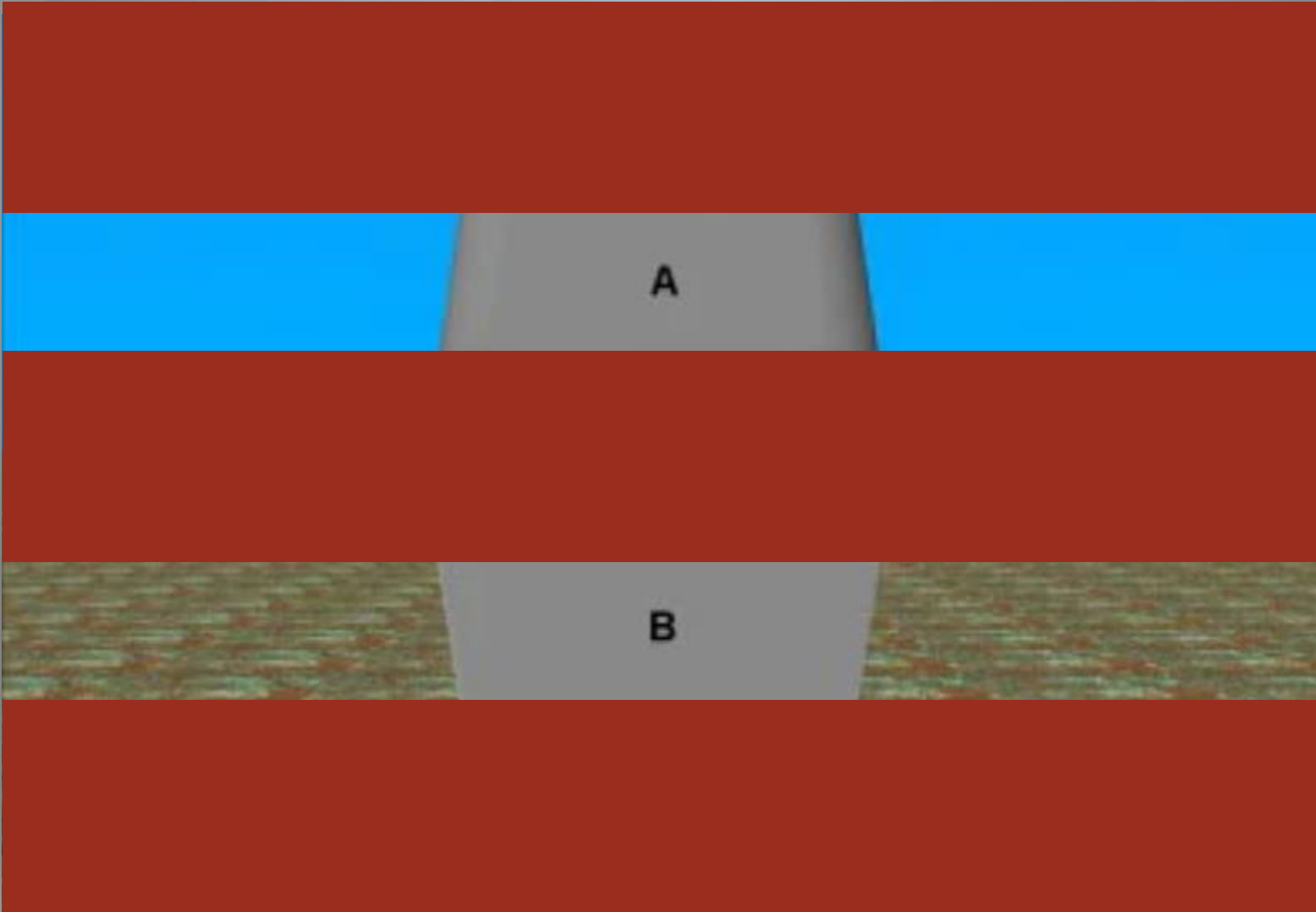

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

A

B

Konstantnost barev

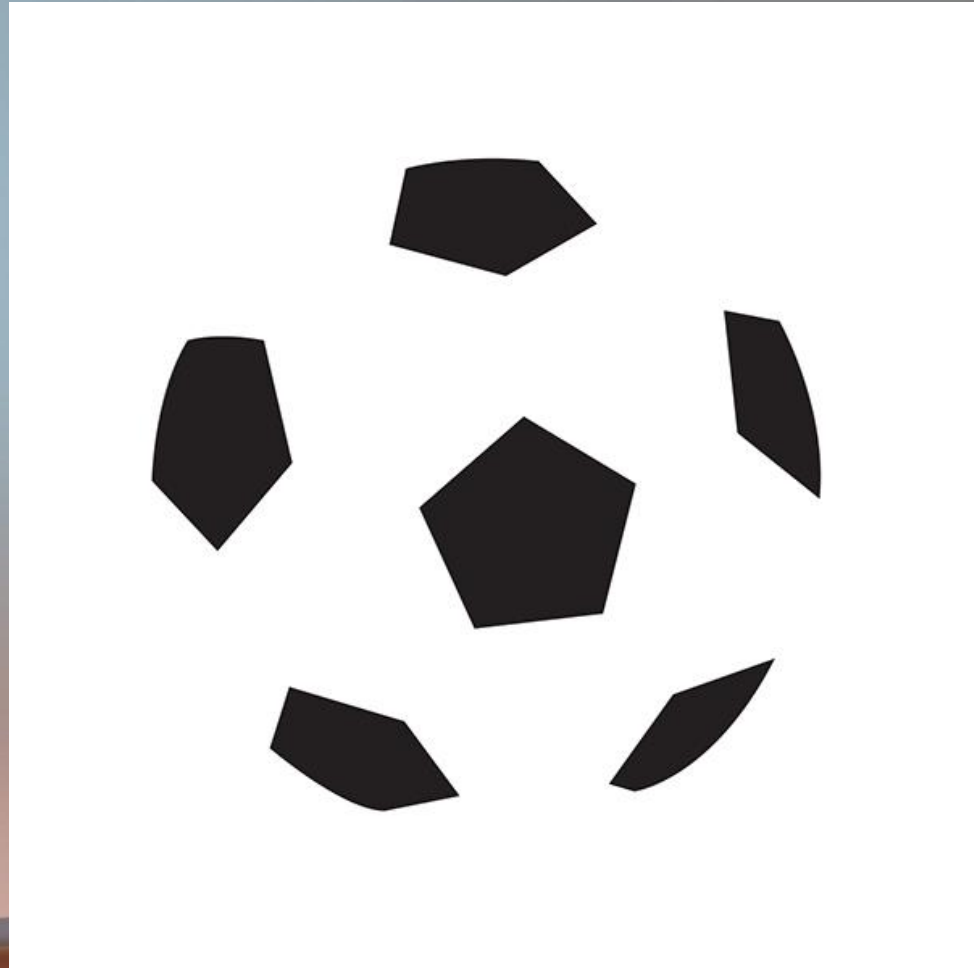
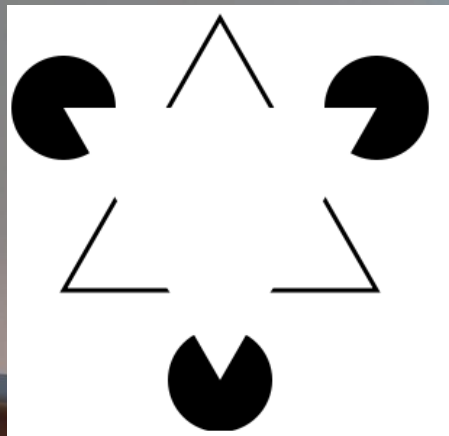
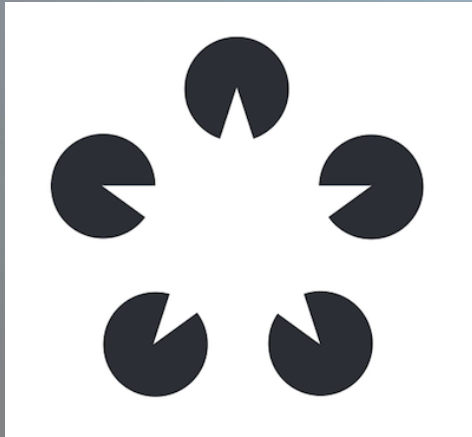
Máme výbornou schopnost rozpoznávat tu samou barvu v různém osvětlení, ačkoliv naše schopnost rozeznávat barvu osvětlení je velmi špatná. Proč?

- **Barevný kontrast**
- **Efekt známosti** (subjektivní prožitek nadhodnocuje sytost barev)
- **Chromatická adaptace** na osvětlení
- Důkazy, že neurony v oblasti V4 skutečně reagují spíše na „původní“ barvu objektu bez „příměs“ osvětlení

Jak vím, co vnímám?

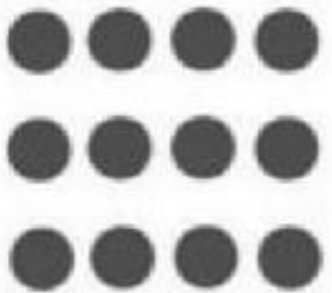
Princip dobrého tvaru („Prägnanz“)
Gestalt psychologie

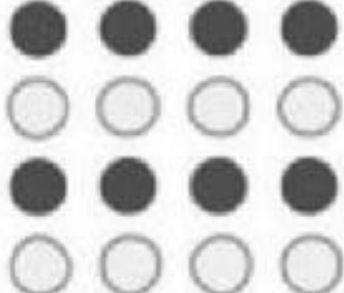
Zákonitosti percepční organizace

VNÍMÁNÍ ≠ ČITÍ

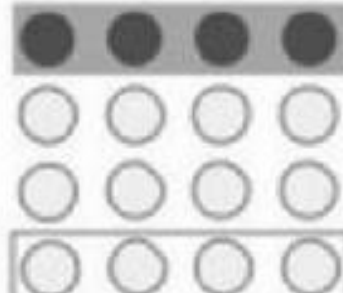
Blížkost

Podobnost

Ohraničení

Symetrie

Stejný proces

Uzavřenost

Kontinuita

Propojenost

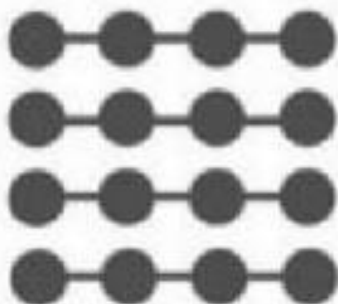

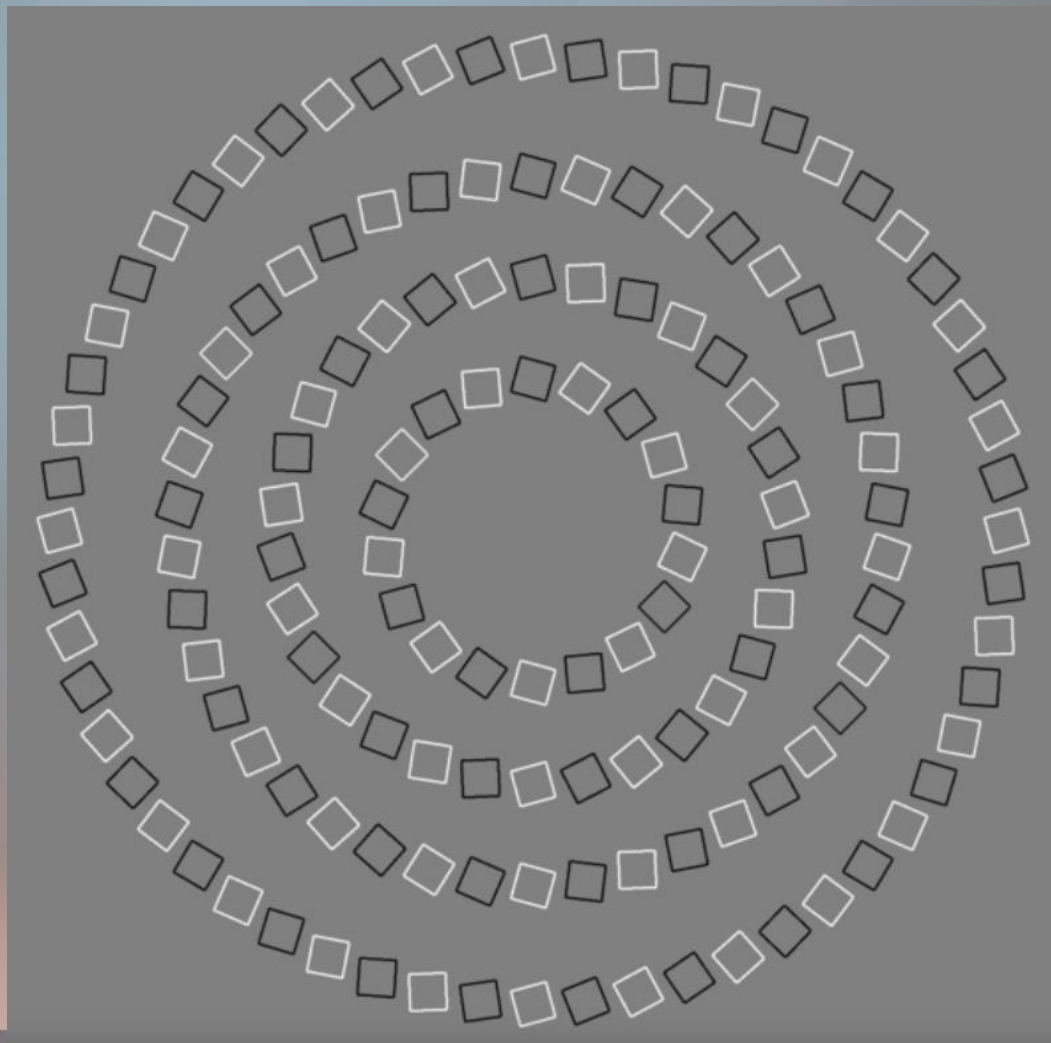
Figura a pozadí

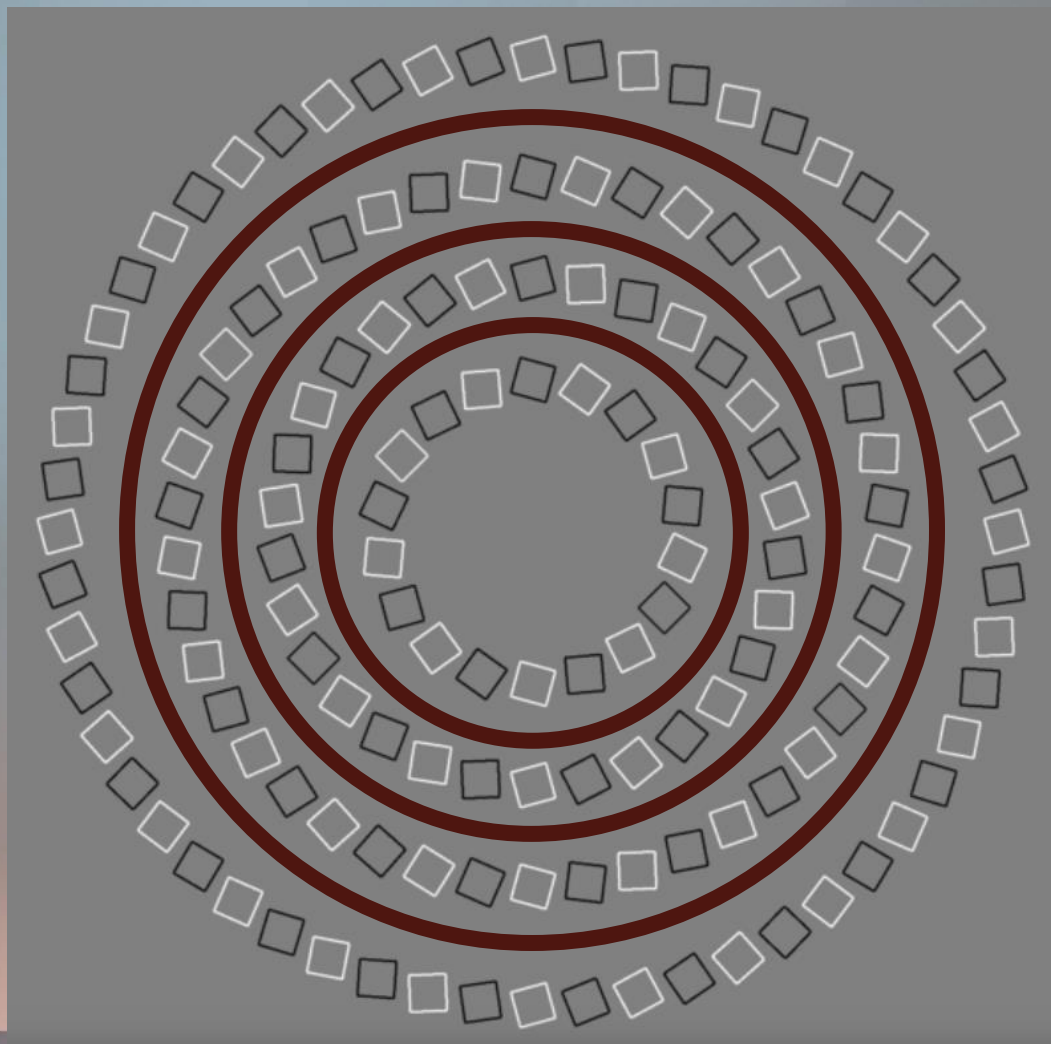
Minulá zkušenost

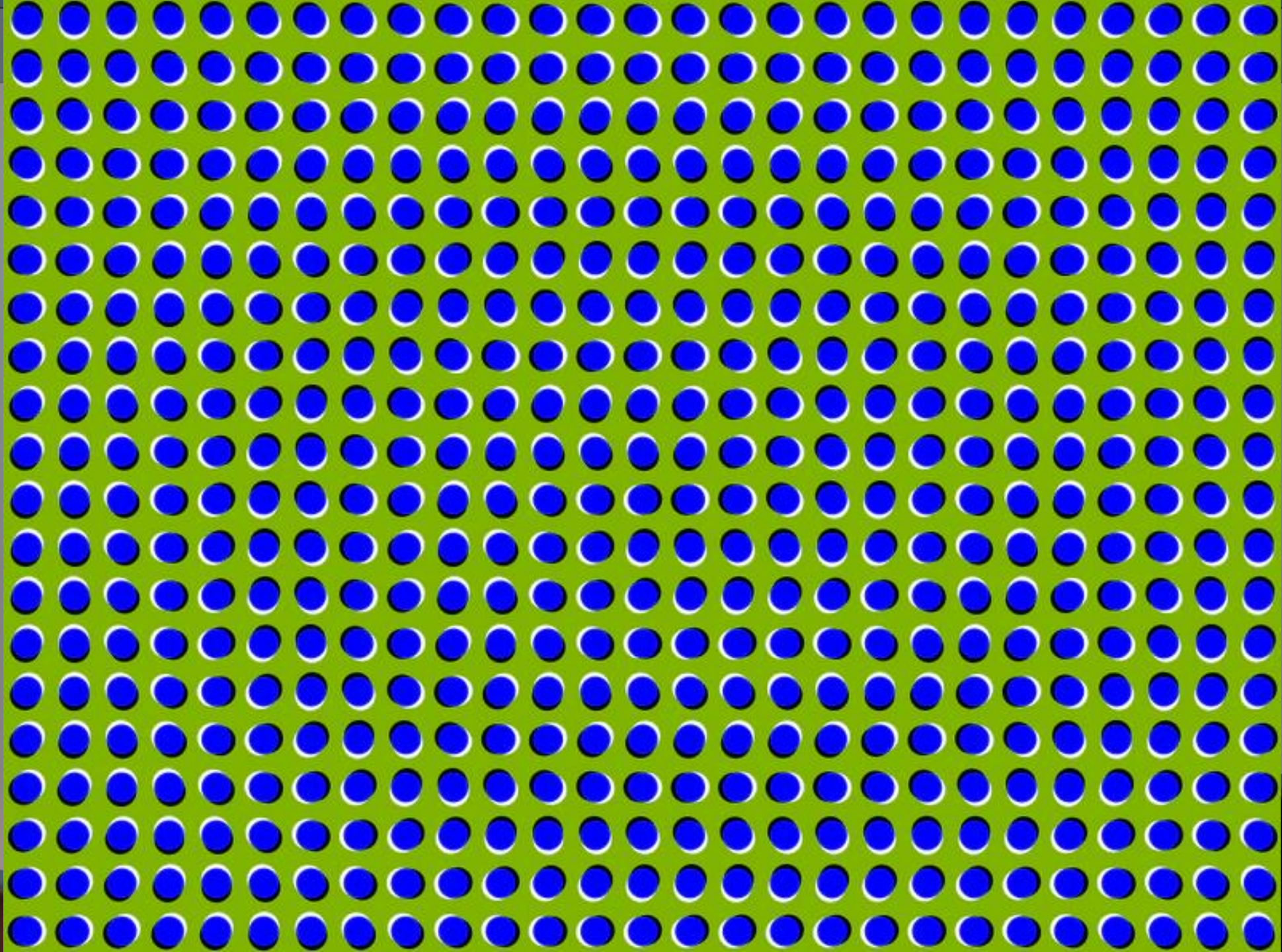

Očekávání nás zavádějí...

Očekávání nás zavádějí...

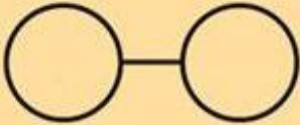

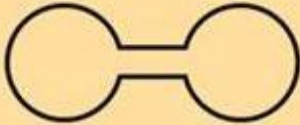
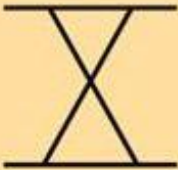

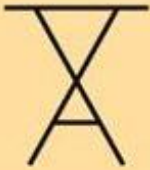

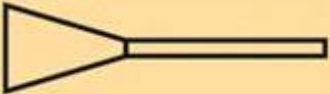

Oddělenost figury a pozadí

- Máme tendenci svět vnímat objekt za objektem (zaměřit pozornost na „figury“ definované za základě zákonitostí Gestaltu)
- Pozadí vnímáme jako beztvaré (dokud z něj „nevylovíme“ další objekty)

Důležitost zkušenosti, primingu a interpretace

Figures shown	Group 1	Group 2
	 Eyeglasses	 Dumbbell
	 Hourglass	 Table
	 Seven	 Four
	 Gun	 Broom

„Top-down“ zpracování informace z různých modalit

„Cross-modal cueing“ – „efekt břichomluvectví“

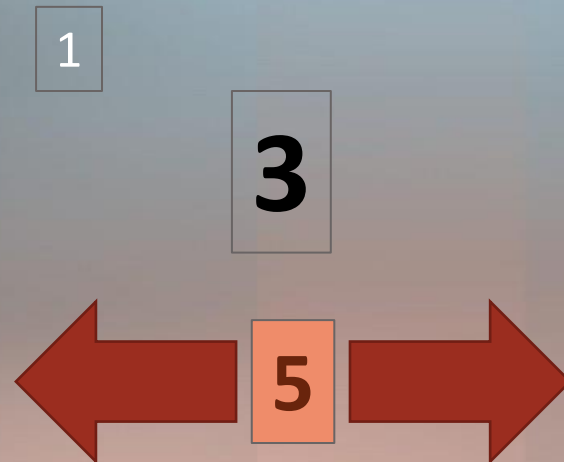

Podprahové vnímání – ano nebo ne?

Podprahové (neuvědomované) vnímání

- Fenomén „**vidění slepých**“ (*blindsight*) u poškození zrakové kůry – využívám zrakovou informaci (např u koordinace pohybu), i když subjektivně mám pocit, nic nevidím
- Fenomén **primingu** – i podprahově prezentovaný (jednoduchý) podnět ovlivní rychlost zpracování následujícího podnětu (někdy více než nadprahový podnět!)

Sluchové vnímání a pozornost

Cherry, 1953 – „problém koktejlové párty“

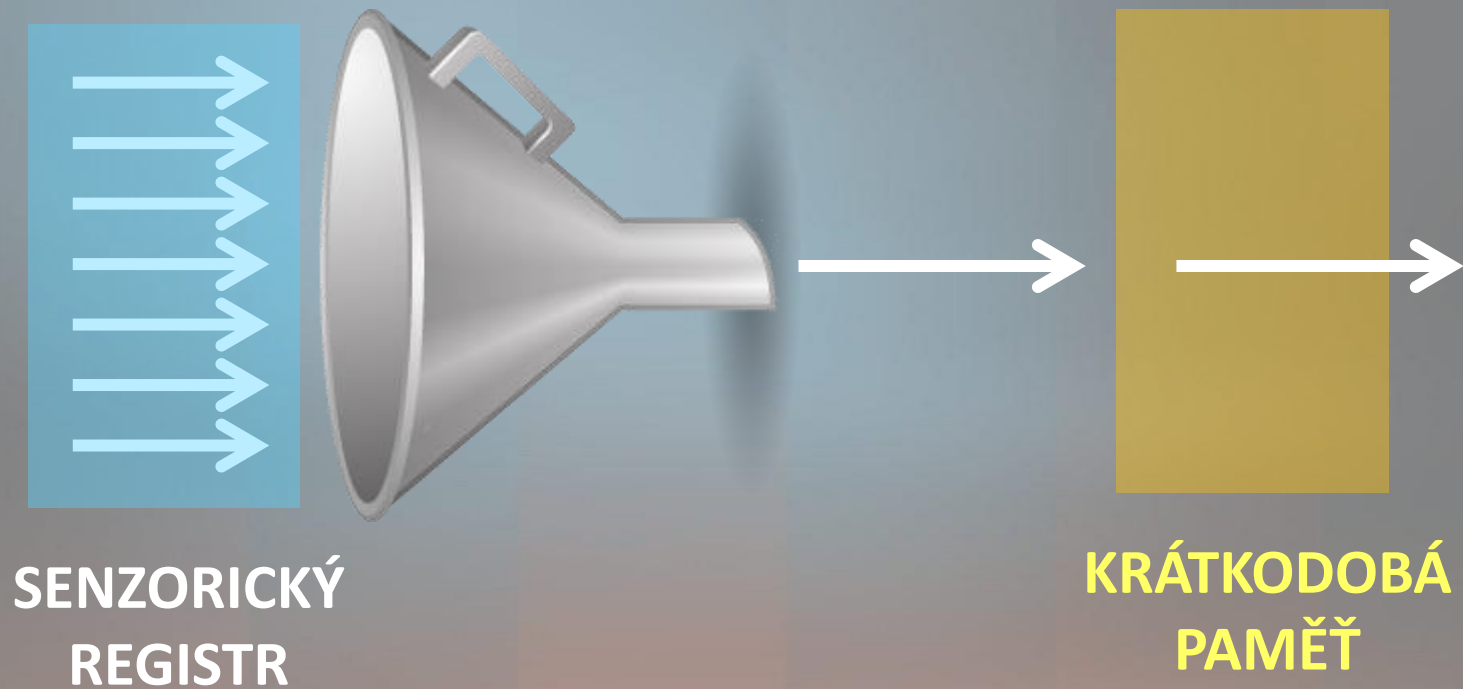

Dichotonické naslouchání

První pozorování – detekují
senzorické změny, ne
význam

Základní princip – „bottleneck“

„Vnímám“ a „chápu“ není to samé...

Problém s „časným“ filtrem – „průlom“

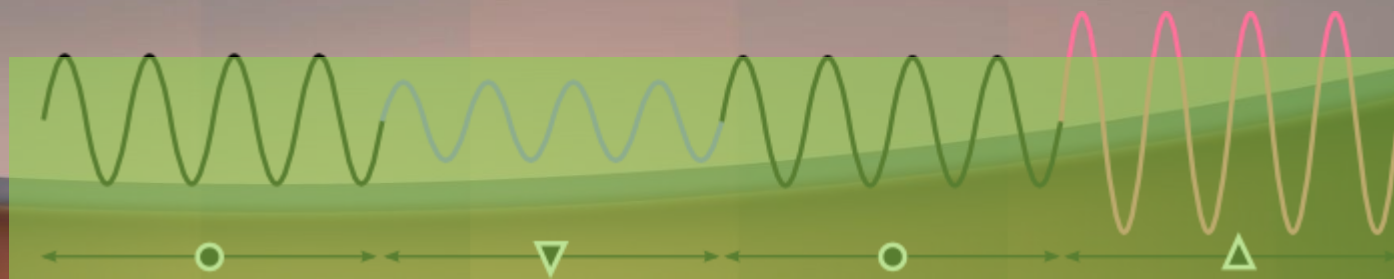

Problém s „časným“ filtrem – „průlom“

Dnešní pohled:

Kompromis – „zeslabování“

DĚKUJI ZA POZORNOST!